

LBRIS

We know
books

Michael
Ende

**Oglinda
din oglindă**

Traducere din
limba germană
de Iulian Bocai

EDITURA
ART

Iartă-mă, nu pot vorbi mai tare.

Nu știu dacă mă poți auzi, tu, cel căruia îi vorbesc.

Mă vei auzi oare?

Numele meu e Hor.

Te rog, pune-ți urechea aproape de gura mea, oricât de departe ai fi acum sau întotdeauna. Nu mă pot face înțeleș altfel. Și chiar dacă o să te înduri să-mi ascuți rugămintea, vor mai rămâne suficiente lucruri nespuse, pe care va trebui să le descoperi pe cont propriu. Am nevoie de vocea ta, acolo unde a mea dă greș.

Acest defect poate fi explicat mai bine dacă vă spun unde locuiește Hor. Încă de când își aduce aminte, Hor stă într-o clădire imensă, cu totul goală, în care fiecare cuvânt are un ecou nesfârșit.

Încă de când *îmi* pot aduce aminte. Ce vrea să însemne asta?

În preumblările sale zilnice prin sălile și coridoarele clădirii, Hor întâlnește întotdeauna ecoul rătăcitor al câte unui strigăt din trecut, de care s-a făcut vinovat fără să știe. Îi provoacă mare durere să se întâlnească cu trecutul său în felul ăsta, mai ales când cuvântul de pe vremuri și-a pierdut între timp forma și conținutul, până când a devenit irecognoscibil. Hor nu se mai expune din proprie voință la acest zgomot idiot.

S-a obișnuit să-și folosească vocea – dacă și-o folosește – numai sub o anumită limită, o limită sub care nu provoacă niciun ecou. Această limită este situată cu puțin deasupra tăcerii complete, și asta întrucât clădirea are un ecou cumplit. Știu că cer multe, dar va trebui chiar să-ți ții respirația dacă vrei să auzi cuvintele lui Hor. Organele sale de vorbire au dispărut după atâta tăcere, s-au transformat.

Hor nu-ți va putea vorbi cu mai multă claritate decât au vocile acelea pe care le auzi înaintea să adormi. Și va trebui să-ți ții echilibrul la limita îngustă dintre somn și trezie sau să plutești ușor acolo, ca cei care nu pot să facă diferența dintre sus și jos.

Mă cheamă Hor.

Sau, mai bine zis: eu îmi spun Hor. Căci cine altcineva îmi mai spune pe nume, în afară de mine?

V-am spus deja că asta e o casă goală? Complet goală. Ca să adoarmă, Hor se ghemuiește într-un ungher sau se întinde pe jos acolo unde se află, chiar și-n mijlocul sălii, dacă cumva pereții sunt prea departe.

Hor nu-și face griji pentru mâncare. Substanța pereților și-a coloanelor este comestibilă, cel puțin pentru el. E o materie gălbuie, puțin transparentă, care astâmpără repede și foamea, și setea. Altfel, în privința asta, Hor nu are mari nevoi.

Trecerea timpului nu înseamnă nimic pentru el. În afară de bătăile inimii, n-are nicio modalitate să-l măsoare. Dar inima i se aude foarte diferit. Hor nu știe nici noaptea de zi, mereu îl înconjoară o lumină egală de amurg.

Când nu doarme, umblă de colo-colo, dar lipsit de scop. E un impuls, o nevoie, a căror satisfacere

îi aduce plăcere. I se întâmplă în aceste plimbări destul de rar să ajungă în vreo cameră pe care i se pare c-o recunoaște, de parcă ar mai fi fost în ea în vremuri de care nu-și aduce aminte. Altfel, multe semne îi dau de înțeles limpede că a mai trecut prin locurile în care se găsește – de pildă, un colț de pereți mușcat sau o grămăjoară de excremente uscate. Dar camerele i se par la fel de străine ca oricare altele. Poate că ele se schimbă în lipsa lui, cresc, se lătesc sau se micșorează. Poate că simplul fapt că trece pe-acolo provoacă schimbările acestea – deși nu-i place s-o gândească.

Mi se pare imposibil ca în acea casă să mai trăiască și altcineva în afară de Hor. E drept că nu există dovezi pentru asta, având în vedere cât de întinsă e clădirea. Lucrul pare pe cât de imposibil, pe atât de probabil.

Multe camere au ferestre, dar acestea nu se deschid decât spre alte spații și mai mari. Hor își imaginează că va ajunge odată la un ultim perete extern – deși până acum nu i s-a întâmplat –, de la fereastra căruia să vadă o cu totul altfel de priveliște. Hor nu știe cum ar arăta, dar își petrece mult timp închipuindu-și-o. Ar fi greșit să spunem că-și dorește să vadă o asemenea priveliște – pentru el e doar un joc, o imagine a tot felul de posibilități, însă fără nicio intenție. Hor a văzut în visele sale asemenea priveliști și s-a bucurat de ele, dar nimic nu-i mai rămânea din ele de îndată ce se trezea. Știe doar că asta vedea în somn și că se trezea cu obrajii scăldați în lacrimi. Dar Hor nu vede mare lucru în asta, o spune mai degrabă ca pe o curiozitate...

M-am exprimat greșit. Hor nu visează niciodată și nici amintiri nu are. Și totuși toată viața lui e plină de spaimete și plăcerile unor experiențe care-i invadează sufletul întocmai ca amintirile subite.

E drept că nu se întâmplă mereu. Are zile în care sufletul său rămâne calm ca oglinda unei ape, și altele în care aceste experiențe îl invadează din toate părțile, îl hărțuiesc, îl lovesc fulgerător, de-l fac să alerge pe coridoarele goale, să se clatine, până se prăbușește epuizat, rămâne pe loc și renunță. În fața lor, e neputincios.

Întocmai ca amintirile subite. Asta am zis?

Mă cheamă Hor.

Dar cine e ăsta? Eu – Hor? Sunt doar unul? Sau sunt doi și am amintiri de la celălalt? Sunt mai mulți? Și ceilalți care sunt trăiesc cumva afară, în afara ultimului perete exterior? Și nu știe niciunul nimic despre experiențele lor, despre amintirile lor, fiindcă acolo, afară, ele nu durează? Ah, însă cu Hor durează, trăiesc prin viața lui, îl atacă fără milă. Cresc cu el, le trage după el ca pe o remorcă, una ce se strecoară la nesfârșit prin camere și săli și care crește și tot crește.

Sau reușește totuși ceva din mine să răzbată până la voi, unul sau mulți, câți sunteți, care odată ați fost una cu mine, cum sunt albinele cu regina lor? Mă mai simțiți încă, membre ale corpului meu răsfirat? Îmi auziți cuvintele mute, acum sau în afara timpului? Mă cauți la final, celălalt al meu? Îl cauți pe Hor, care ești tu însuși? Îți cauți amintirile, care sunt cu mine? Ne apropiem unul de celălalt prin camere nesfârșite, ca stelele, pas cu pas, imagine cu imagine? Și ne vom întâlni oare vreodată, cândva sau în afara timpului?

Și-atunci ce vom fi? Sau nu vom mai fi deloc? Ne vom anula unul pe altul ca „da“ și „nu“?

Însă atunci vei înțelege un lucru: am păstrat totul cu fidelitate.

Numele meu e Hor.

Fiul prinsese aripi în vis sub îndrumarea expertă a tatălui și maestrului său.

Mulți ani de-a rândul a lucrat la ele în vis, aripă cu aripă, mușchi cu mușchi, oscior cu oscior, până când au început să prindă tot mai multă formă. Le pusese să crească în locul potrivit pe omoplați (era din cale-afară de greu să-ți vezi spinarea în vis) și, ușor, ușor, învățase să le miște cum trebuie. Tot acest antrenament îi pusese la mare încercare răbdarea, până când – după multe încercări nereușite – s-a dovedit în stare să se ridice câteva clipe în aer. Dar apoi a câștigat încredere în munca lui, datorită prieteniei și severității de neclintit cu care-l îndruma tatăl său. Cu trecerea timpului, s-a obișnuit atât de mult cu aripile sale, că au început să i se pară părți ale corpului său; atât de mult, încât simțea până și durere și plăcere în ele. Iar anii în care trăise fără ele nici nu-i mai ținea minte. Parcă se născuse cu ele așa cum se născuse cu ochii și cu mâinile. Era pregătit. Nu era deloc interzis să părăsească orașul-labirint. Dimpotrivă, cine reușea era văzut ca erou, ca un om binecuvântat și oamenii aveau să-i spună multă vreme povestea. Dar numai cei mai norocoși reușeau. Legile care guvernau locuitorii Labirintului erau paradoxale, dar de neschimbat. Una dintre cele mai importante spunea așa: numai cine părăsește Labirintul poate să fie fericit, dar numai fericiții pot părăsi Labirintul.

Însă cei fericiți au fost puțini de-a lungul mileniilor.

Cine era pregătit să facă încercarea mai întâi trebuia să se supună unui test. Dacă nu-l trecea, nu era pedepsit el, ci maestrul său, iar pedeapsa era cruntă.

Tatăl său îi spusese cu o față foarte serioasă:

– Aripi ca acestea nu poartă decât cei care-s ușori. Dar ușor te face numai fericirea.

După care l-a măsurat lung cu privirea și l-a întrebat:

– Ești fericit?

– Da, tată, sunt fericit, fusese răspunsul lui.

În cazul asta, era adevărat, nu era niciun pericol. Era așa de fericit, că se gândea că poate să zboare și fără aripi, și asta pentru că iubea. Iubea cu întreaga pasiune a inimii sale tinere, iubea fără rezerve și fără nici măcar umbra unei îndoieli. Și știa că era iubit înapoi în același fel necondiționat. Știa că iubita îl așteaptă, că la capătul zilei, după ce avea să treacă testul cu succes, urma să ajungă la ea, în camera ei albastră ca cerul. Iar ea i s-ar fi aruncat în brațe, ușoară ca lumina lunii, și în această nesfârșită îmbrățișare, s-ar fi ridicat deasupra orașului, lăsându-i zidurile în urmă, ca pe niște jucării cu care erau prea mari să se mai joace, și ar fi zburat deasupra altor orașe, peste păduri și deșerturi, munți și mări, mai departe și mai departe, până la marginile lumii.

Pe corpul gol nu purta decât o plasă de pescuit, care se târa în urma lui pe străzi și alei, pe coridoare și prin camere, ca o lungă trenă. Asta cerea ceremonia acestei ultime încercări decisive. Era sigur

c-avea să rezolve sarcina ce-i fusese dată, deși nu știa care este. Știa doar că încercarea era mereu pe măsura celui încercat. În felul acesta, niciun test nu semăna cu altul. Puteai spune chiar că sarcina consta în a ghici, prin cunoaștere de sine, tocmai lucrul în care avea să constea sarcina. Singurul lucru strict interzis, de care trebuia să asculte, spunea că, până la apus, atâta vreme cât avea să dureze testul, nu avea voie sub nicio formă să urce în camera albastră a iubitei. Dacă nu, avea să fie exclus pe loc din competiție.

Râdea în sinea lui gândindu-se la severitatea furioasă cu care bunul și onorabilul său tată îi comunicase această interdicție. Nu simțea nicio nevoie personală să o încalce. Nu era nicio primejdie pentru el, nu-și făcea nicio grijă în privința asta. De fapt, nu înțelesese niciodată toate poveștile astea în care cineva se simte incapabil să reziste încălcării unei asemenea porunci. În drumurile sale pe străzile șerpuitoare și pe lângă clădirile orașului-labirint, trecuse de mai multe ori prin fața clădirii-turn, la al cărei ultim etaj, chiar sub acoperiș, locuia iubita. Pe ușa ei stătea scris numărul 401. Și mersese mai departe, fără a rămâne pe loc. Dar nu putea să fie asta testul. Ar fi fost prea ușor, mult prea ușor.

Peste tot pe unde trecea dădea peste nefericiți, care-l priveau cu ochi admirativi, plini de dorință și chiar invidioși. Îi știa pe mulți dinainte, deși asemenea întâlniri nu puteau avea loc niciodată intenționat. În orașul-labirint se schimbau des poziția și ordinea caselor și a străzilor, tocmai ca să fie imposibil să stabilești întâlniri. Fiecare reuniune

avea loc întâmplător sau prin destin – depinde cum voiai s-o înțelegi.

Fiul a băgat de seamă odată că plasa pe care o purta pe el se prinsese în ceva și-l trăgea înapoi. Sub grinda unei uși a văzut un cerșetor olog, care-și prinsese una din cârje în ochiul plasei lui.

— Ce faci? l-a întrebat.

— Fie-ți milă! a spus cerșetorul cu vocea răgușită. Pe tine n-o să te încurce, dar mie o să-mi facă viața mult mai ușoară. Ești unul dintre fericiți și vei scăpa din labirint. Dar eu voi rămâne mereu aici, căci n-o să fiu fericit niciodată. Așa că te rog să iei măcar o mică parte din nefericirea mea cu tine afară. În felul ăsta, voi primi și eu o mică bucațică din eliberarea ta. Mi-ar aduce alinare.

Fericiții sunt rareori răi de inimă, înclină spre milă și vor ca și alții să se bucure de norocul lor.

— Bine, a spus fiul. Mă bucur dacă pot să-ți fac o plăcere atât de mică.

La următorul colț de stradă a întâlnit o mamă zdrențăroasă, îmbrăcată în cârpe, cu trei copii înfometați.

— N-o să ne refuzi nici nouă, a spus ea plină de ură, ce i-ai dat ăluia de colo.

Și a împletit o mică cruce de mormânt, din fier, în ochiurile plasei.

Plasa a început să fie tot mai grea. Căci în orașul-labirint existau nefericiți fără număr și fiecare dintre cei care-i ieșeau în cale fiului puneă ceva de-al său în plasă, un pantof sau o podoabă fără preț, o găleată de tablă sau un sac cu bani, o haină sau un cuptor de fier, un rozariu sau vreun animal mort, o unealtă sau chiar, la urmă de tot, o ușă.